

CERCETĂRI PALEOLITICE ÎN PEȘTERILE DIN ȚARA BÎRSEI

ÎN CAMPANIA anului 1958 s-au continuat cercetările asupra paleoliticului în peșterile din Țara Bîrsei, în colaborare cu Muzeul regiunii Stalin.

a) PEȘTERA MARE

În peștera mare din satul Peștera (com. Măgura, raion Codlea, reg. Stalin) printr-o secțiune transversală și unele lărgiri în locurile cu dovezi mai bogate de locuire, s-au studiat depunerile geologice și culturale. Săpăturile au însumat suprafața de 32 m².

În linii mari din punct de vedere stratigrafic avem de-a face cu următoarea situație:

— la bază patul peșterii — stîncă vie — spălată de ultimele curgeri ale apelor subterane — care au sculptat peștera.

Liniile diaclazelor din pereții și tavanul peșterii corespund cu cele ale patului, deci nu ne aflăm în fața unei prăbușiri masive de bolovani de calcar.

Lărgirea suprafeței ne-a oferit posibilitatea acestor observații, astfel încît incertitudinea enunțată de noi în raportul anterior, dacă ne aflăm în fața unei prăbușiri sau nu a dispărut.

— Pe stîncă vie se găsește un strat brun-roșcat nisipos, cu pietriș și pietre mari rulate — strat steril aluvionar.

— Urmează un strat galben-cenușiu cu pietre mari colțuroase.

— Deasupra acestui strat se găsește stratul roșcat-gălbui cu particule rotunjite de calcar.

Stratul vînat-verzui compact, de anul trecut, nu ne-a mai apărut în săpătură, el nereprezentînd altceva decît o lentilă.

— Ultimul nivel este format dintr-o depunere recentă, de culoare cenușie închisă.

În ceea ce privește încadrarea geo-cronologică, rămînem deocamdată la propunerile din prima campanie și anume: aluviunile de bază aparțin inter-stadiului WI—WII.

Materialul recoltat pe nivele este format din: faună, material litic, ceramică și monede.

Fauna este reprezentată prin:

— Microfaună — rozătoare și chiroptere (care apar de la 0,05 m și nu merg mai jos de 0,55 m, pe întreaga suprafață săpată). În șanțul III nu merg decît pînă la 0,25 m adîncime. În șanțul IV este reprezentată în mai mică măsură.

Asociația faunistică a celorlalte mamifere, oscilează pe verticală după cum urmează :

— <i>Ursus arctos</i>	între	0,20—1,05 m
— <i>Ursus spelaeus</i>	"	0,85—1,50 m
— <i>Vulpes vulpes</i>	"	0,25—1,30 m
— <i>Canis lupus</i>	"	0,40—1,40 m
— <i>Cervidae</i>	"	0,15—0,30 m
— <i>Capra sp.</i>	"	0,35 m
— <i>Cervus elaphus</i>		0,25 m
— <i>Felis leo</i>		1,30 m

Anul acesta ne-au apărut două noi specii și anume : *Felis leo* la 1,30 m adîncime și *Cervus elaphus* la 0,25 m adîncime.

Se remarcă faptul că inventarul faunistic este reprezentat în cea mai mare măsură de *Ursus spelaeus* și *Ursus arctos* (în special prin falange, dentiție, ghiare).

Din punct de vedere arheologic avem de-a face cu două nivele de cultură : un nivel musterian de sfîrșit peste care se suprapune direct nivelul aurignacian.

Ținînd seama de poziția stratigrafică a descoperirilor faunistice în stratul musterian sînt prezente : *Ursus arctos*, *Ursus spelaeus*, *Vulpes vulpes*, *Canis lupus*, *Felis leo*.

În stratul aurignacian s-au surprins : *Ursus arctos*, *Ursus spelaeus* (care apare tot mai rar), *Vulpes vulpes*, *Canis lupus*, *Capra sp.*, *Cervus elaphus*, și asociația rozătoarelor care la fel ca și în campania trecută este prezentă în mare număr.

Material litic aparținînd nivelului musterian, a fost descoperit pe întreaga suprafață săpată. El este format din :

— Un vîrf mic fragmentar din cuarțit, asemănător cu cele de la Nandru, Ohaba Ponor, Baia de Fier.

— Un bulgăre silex (atipic).

— Un fragment nucleu netegulat.

— Șase așchii lamelare (două din cuarțit).

— 17 așchii, dintre care trei din cuarțit folosite ca răzuitoare, alte trei retușate, una cu scobitură, una cu vîrf asemănătoare vîrfului clasic.

Nivelul aurignacian este reprezentat de :

— 12 gratoare

— 2 lame retușate

— 37 fragmente lamă (dintre care una folosită ca gratoar, una ca răzuitor și alta cu scobitură).

— 43 așchii (dintre care una retușată în vîrf folosită ca gratoar, alte cinci tot retușate, două fiind folosite ca răzuitoare).

Din punct de vedere stratigrafic nivelul musterian se situează în stratul brun-roșcat nisipos cu pietriș și pietre mari rulate, iar nivelul aurignacian în cel galben-cenușiu cu pietre mari colțuroase, pătrunzînd parțial și în stratul roșcat-gălbui aflat imediat sub depunerea recentă.

S-au găsit trei fragmente atipice de ceramică preistorică aflate la 0,10 m adîncime, precum și două fragmente ceramice, aparținînd secolelor XV—XVI, aflate la adîncimea de 0,05 m.

În afara materialului semnalat mai sus s-a mai descoperit un fragment de iconiță din sidef, datată la sfîrșitul secolului XVIII precum și două monede austriece datate în 1763, una reprezentînd pe avers pe Maria Tereza.

În concluzie trebuie să arătăm că materialul recoltat din săpătura acestui an, se înscrie în aceleași nivele culturale cu cele din anul 1957, adică în musterianul superior și în aurignacian.

b) PEȘTERA MICĂ

Un sondaj restrins efectuat într-o mică peșteră alăturată din același masiv a dat la iveală, în strat geologic cuaternar nederanjat, un mic rest fosil uman. Este a doua descoperire paleo-antropologică apărută în cercetările noastre asupra

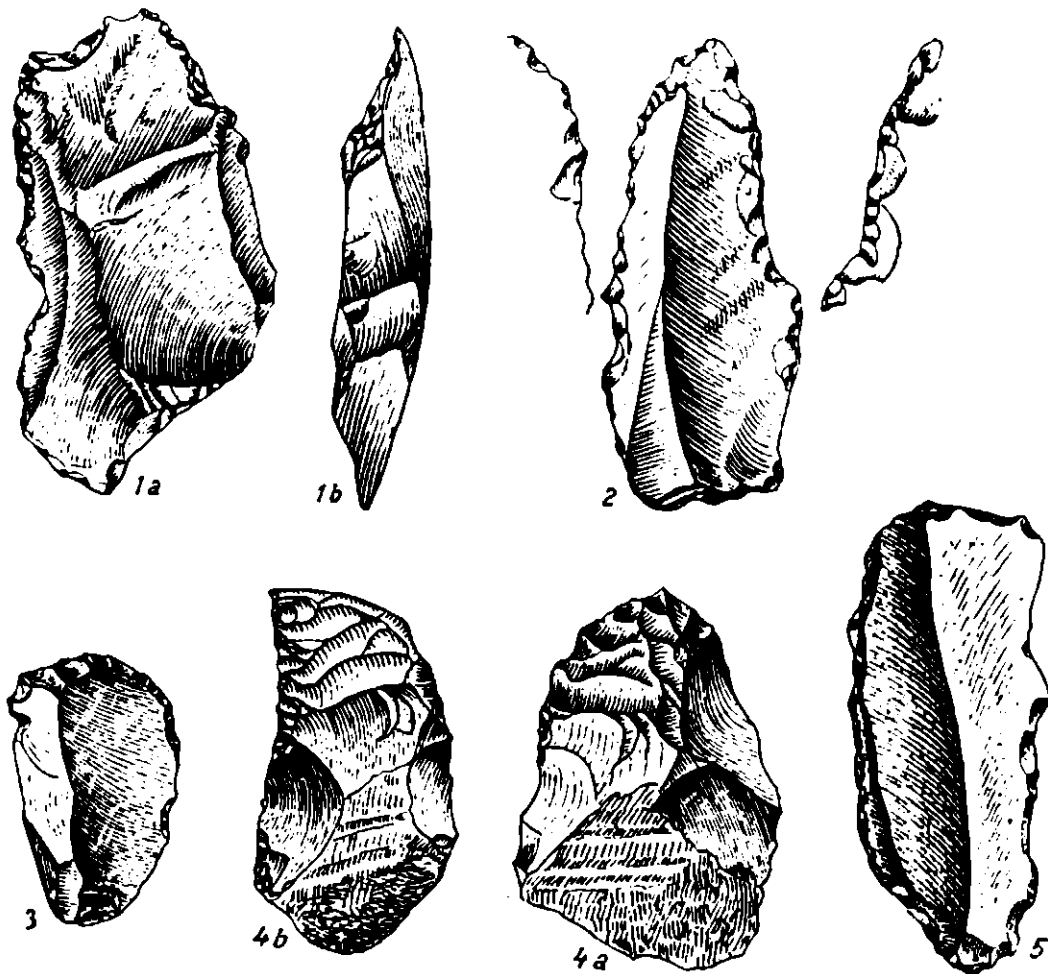

Fig. 1. — Peștera Valea Coacăzii și Peștera Mare — raion Codlea: 1 a, 1 b, așchie retușată musteriană din peștera de pe Valea Coacăzii; 2 — 5, obiecte litice aurignaciene din Peștera Mare, satul Peștera (2, așchie lamelară retușată; 4 a — 4 b, gratoar înalt pe așchie, 3, 5 gratoare pe vîrf de lamă).

paleoliticului peșterilor. Avînd în vedere importanța acestei descoperiri, săpătura a fost suspendată și reluată în colaborare cu « Centrul de Cercetări Antropologice al Academiei R.P.R. » care a trimis în acest scop reprezentanții săi în cadrul Secției de Paleo-antropologie.

Colectivul nostru a făcut cercetări de suprafață și în peștera mică din vîrfurile Iuzii, din satul vecin, Măguricea, fără vreun rezultat arheologic.

c) VALEA COACĂZII

Peștera din Valea Coacăzii a mai fost cercetată sumar, printr-un mic sondaj, de către A. Prox¹.

În primele două săptămîni din luna decembrie, s-a executat un sondaj în această peșteră.

Peștera este orientată N—S, beneficiind aproape toată ziua de căldura soarelui. Ea se află la hotarul dintre comunele Măgura, Moeciu și Șirnea.

S-a deschis o secțiune de 6 × 2 m orientată N—S, chiar de la intrarea în peșteră spre interior.

Nu s-a putut merge cu săpătura decît pînă la 2,80 m adîncime, timpul nepermițîndu-ne să mai continuăm adîncirea șanțului.

Spre deosebire de sondajul făcut de A. Prox care nu găsise decît un nivel aurignacian, săpătura noastră a dovedit existența unui facies cultural mai vechi; este vorba de nivelul musterian.

Stratigrafic, de jos în sus, avem de-a face cu următoarea situație:

- Stratul roșu închis cu pietriș și pietre mari rulate.
- Stratul roșcat-gălbui.
- Stratul format dintr-o lentilă de pămînt verzuie.
- Stratul brun-roșcat cu pietre mari și mici rulate.
- Stratul galben deschis cu pietre colțuroase.
- Stratul galben-roșcat fin, fără pietre.
- Depunere recentă.

De la început trebuie menționat faptul că materialul recoltat este în covîșitoare majoritate format din faună.

Inventarul faunistic cuprinde:

— Microfaună — rozătoare (de la 0,05—0,050 m adîncime).		
— <i>Ursus arctos</i>	între	0,40—1,20 m
— <i>Ursus spelaeus</i>	„	0,95—2,60 m
— <i>Vulpes vulpes</i>	„	0,30—1,90 m
— <i>Canis lupus</i>	„	0,90—1,10 m
— <i>Felis leo</i>	„	1,05—1,15 m

Trebuie spus că microfauna (rozătoarele) apare mai ales spre fundul peșterilor și mai puțin la intrarea în peșteră.

Materialul litic foarte sărac se înscrie în nivelul musterian de sfîrșit și în nivelul aurignacian.

Nivelul musterian este documentat prin patru așchii dintre care trei retușate (una a folosit ca răzuitor). Pedologic este situat în stratul roșcat-gălbui.

Nivelul aurignacian reprezentat printr-un fragment de lamă este stratigrafic situat în stratul galben deschis cu pietre mari colțuroase.

Întrucît nu s-a săpat decît o infimă suprafață (12 m p) care ne-a dat numai cinci piese litice, nu ne putem permite a trage concluzii definitive. Săpăturile viitoare vor oferi, sperăm, suficiente date pentru lămurirea și încadrarea descoperirilor din această peșteră.

C. S. NICOLĂESCU-PLOPȘOR — responsabil,
dr. D. NICOLĂESCU-PLOPȘOR, I. POP,
dr. C. RIȘCUTĂ

¹ A. Prox, Die Höhle in der Valea Coacăzei bei Törzburg in Mitteilungen des Burzenländer

Sächsischen Museum, 3. Bragov, 1938, 1—2, p. 73—76.

ПАЛЕОТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В ПЕЩЕРАХ ЦАРА БЫРСЕЙ

КРАТКОЕ СОДЕРЖАНИЕ

Осенью 1958 года были продолжены исследования палеолита в пещерах Цара Бырсей. Раскопки, проведенные в большой пещере у деревни Пештера (села Мэгура, Кодливского района, Сталинской области), подтвердили наличие двух культурных горизонтов — одного, принадлежащего к конечному периоду мустьерской культуры, и другого, относящегося к ориньякской культуре.

Коллекция фауны обогатилась двумя новыми видами *Felis leo* и *Cervus elaphus*.

Каменные изделия представлены двумя высокими скребками, ретушированными пластинами, фрагментарными пластинами, ретушированными и неретушированными отщепами (некоторые из них употреблялись в качестве скребков), небольшим фрагментарным наконечником из кварца и т.п.

Разведки, произведенные в ненарушенном четвертичном геологическом слое прилегающей пещеры, обнаружили ископаемые остатки человека.

Другая разведка была произведена в пещере Валя Коакэзий, много лет тому назад уже исследованной А. Проксом. В отличие от заложенного А. Проксом шурфа, которым был обнаружен лишь ориньякский горизонт, раскопки авторов обнаружили наличие более древнего культурного слоя, а именно мустьерского, перекрытого ориньякским.

ОБЪЯСНЕНИЕ РИСУНКОВ

Рис. 1. — 1а—1б, мустьерский ретушированный отщеп из пещеры Валя Коакэзий; 2—5, ориньякские каменные изделия из большой пещеры (Пештера Маре) у д. Пештера: (2, ретушированный пластинчатый отщеп; 4а—4б, высокий скребок на отщепе; 3, 5, скребки из острых пластин).

RECHERCHES PALÉOLITHIQUES DANS LES CAVERNES DE LA ȚARA BÎRSEI

RÉSUMÉ

Pendant l'automne de l'année 1958, les auteurs ont continué d'étudier le paléolithique des cavernes de la contrée dite Țara Bîrsei.

Les fouilles exécutées cette année dans la Peștera Mare (la Grande Caverne) du village de Peștera (commune de Măgura, district de Codlea, région Staline) ont confirmé à nouveau l'existence de deux niveaux de civilisation, appartenant à la dernière période du moustérien et à l'aurignacien.

L'inventaire faunique s'est enrichi de deux espèces nouvelles: *Felis leo* et *Cervus elaphus*.

Le matériel lithique est formé de hauts grattoirs, de lames retouchées, de lames fragmentaires, d'éclats retouchés et non retouchés (certains employés comme racloirs), d'une petite pointe fragmentaire en quartzite, etc.

Un sondage restreint, effectué dans une petite caverne attenante, a mis au jour, dans une couche quaternaire non dérangée, un reste fossile humain.

D'autres recherches ont été faites dans la caverne de la vallée dite Valea Coacăzii, caverne fouillée jadis par A. Prox.

À la différence du sondage exécuté par A. Prox, qui n'a trouvé qu'un niveau aurignacien, les fouilles des auteurs ont établi l'existence d'un faciès culturel plus ancien — il s'agit du niveau moustérien sur lequel s'est déposé le niveau aurignacien.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. — Caverne de la Valea Coacăzii et caverne dite Peștera Mare (district de Codlea). 1а—1б, éclat moustérien retouché, provenant de la caverne de Valea Coacăzii; 2—5, objets aurignaciens en pierre, trouvés dans la Peștera Mare (village de Peștera) (2, éclat lamellaire retouché; 4а—4б, haut grattoir; fait d'un éclat; 3—5, grattoirs sur pointes de lames).